

Oplandsanalyse - effekt og erhvervsøkonomisk betydning for lokalsamfundet af Søby Havn

Udarbejdet for Søby Havn og Ærø Kommune af GEMBA Seafood Consulting A/S.

6. maj 2013

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	3
2	Formål	4
3	Fremgangsmåde	5
4	Søby Havns profil	6
5	Økonomiske effekter af Søby Havn (oplandsanalyse)	7
6	Virksomheder på havnen.....	9
7	Ærø og Søby i tal	11
8	Konklusion	12

1 Indledning

Aktiviteterne der foregår på Søby Havn, har væsentlig betydning for erhvervsaktiviteten og økonomien for hele Ærø og Region Syddanmark.

Søby Havn og Ærø Kommune ønsker, at den samfundsøkonomiske effekt af havnens aktiviteter undersøges og afdækkes. Havnen står overfor afgørende valg vedrørende udvidelse samt udvikling og ønsker i den forbindelse at synliggøre de økonomiske effekter i forhold til oplandet. Undersøgelsen synliggør dermed havnen og dens aktiviteter betydning lokalt, for Ærø og regionalt.

Analysen tager udgangspunkt i Danske Havnes model til værdisætning af havnes økonomiske effekt på og i lokalsamfund. Metoden er siden 2007 anvendt i mere end 20 havne.

Beregningerne i analysen er gennemført i et samarbejde mellem GEMBA Seafood Consulting A/S og Syddansk Universitet ved Henning S. Jørgensen. Analysen er udført i perioden fra december 2012 til maj 2013.

2 Formål

Formålet med analysen er at:

- Fastlægge den økonomiske og beskæftigelsesmæssige betydning for Ærø af erhvervsaktiviteterne, der foregår på og i tilknytning til Søby Havn
- Udføre en samfundsøkonomisk konsekvensberegning af udvidelsen af Søby Havn

Derudover skitserer analysen havnens erhvervsmæssige profil og giver et bud på havnens styrkepositioner. Resultatet af analysen kan anvendes til en profilering af havnens betydning for erhvervslivet på Ærø og belyse den værdidannelse, der sker i virksomheder, der er beliggende på og/eller med tilknytning til havnen.

Analysen har tillige relevans i forhold til den forestående udvidelse af Søby Havn og giver et overblik over den lokale og regionale betydning, som udvidelsen vil have.

Væsentlige definitioner i analysen:

Nedenstående er en kort gennemgang af de væsentlige definitioner i analysen:

Direkte aktivitet: Den direkte aktivitet er den aktivitet, som foregår i virksomheder, som er afhængige af havnen, enten fordi de er lokaliserede på havnens areal eller har væsentlig trafik ind eller ud af havnen f.eks. i forbindelse med råvareanskaffelse eller afsætning. Disse virksomheder er omfattet af en liste, der danner udgangspunkt for analysen.

Indirekte aktivitet: Når tal for de direkte havnerelaterede aktiviteter er tilgængelige, beregnes der tal for det træk på øvrige produktionssektorer, som man kan forvente i regionen, dvs. den indirekte aktivitetsvirkning. Denne virkning omfatter dels den aktivitet, der skabes ved leverancer til de virksomheder, der indgår i de direkte havnerelaterede aktiviteter, dels ved yderligere aktiviteter i den lokale og regionale økonomi, hvor leverandører og underleverandører involveres. Der er taget hensyn til, at ikke alt kan leveres fra regionen. Det afhænger f.eks. af regionens størrelse og erhvervsstruktur, om den kan levere indenfor de erhverv, der typisk er leverandører til havnene. Dette er der taget hensyn til ved beregningen.

Induceret aktivitet: Ud over de indirekte virkninger af havnens aktiviteter beregnes såkaldt inducerede virkninger. Disse virkninger er udskilt i en søjle for sig selv i tabellerne. Ved beregningen af disse virkninger forudsættes en del af den indkomst, som skabes ved den direkte og indirekte aktivitet anvendt til forbrug. Når denne forbrugsefterspørgsel retter sig mod regionalt produceret konsumentvarer, skabes yderligere aktivitet, som igen bevirker, at der skabes indkomst, som så anvendes til forbrug etc. Resultatet af denne proces kan beregnes, og er her anført under inducerede virkninger for de fire målvariable.

3 Fremgangsmåde

GEMBA Seafood Consulting A/S har i samarbejde med Søby Havn indsamlet data fra virksomheder, som har aktiviteter på eller ved havnens arealer. Dette omfatter virksomheder, som er placeret på og ved Søby Havn og andre væsentlige leverandører og modtagere af services fra havnen.

Den anvendte model afvejer dermed på et videnskabeligt og objektivt grundlag de direkte, indirekte og inducerede økonomiske effekter af havnens erhvervsaktivitet i Region Syddanmark. Modellen gør det også muligt at måle havnens beskæftigelsesmæssige tyngde og økonomiske betydning for oplandet dvs. i forhold til kommune og region. Oplandsanalysen giver et øjebliksbillede af havnens nuværende økonomiske betydning og struktur.

Analysen kombinerer tre forskellige analyseniveauer og metoder:

- Desk-research, vedrørende Søby Havns profil.
- Dataindsamling og beregninger som danner grundlag for den økonomiske analyse af Søby Havns betydning for Ærø.
- Interview med relevante virksomheder beliggende på havnen som giver et grundlag for at tegne en profil af Søby Havns erhvervsaktivitet.

I analysen er der indsamlet data fra 19 virksomheder med aktiviteter på eller i nærheden af havnen. Yderligere er der gennemført interview med 8 virksomheder og foreninger med væsentlig betydning for aktiviteterne på Søby Havn og Ærø generelt.

Oplandsanalysen tager udgangspunkt i data, der beskriver antal ansatte og omsætningerne i virksomhederne i 2012. Det vil sige, at oplandsanalysen tegner et øjebliksbillede af havnens nutidige profil og muliggør en vurdering af den erhvervmæssige udvikling på havnen.

4 Søby Havns profil

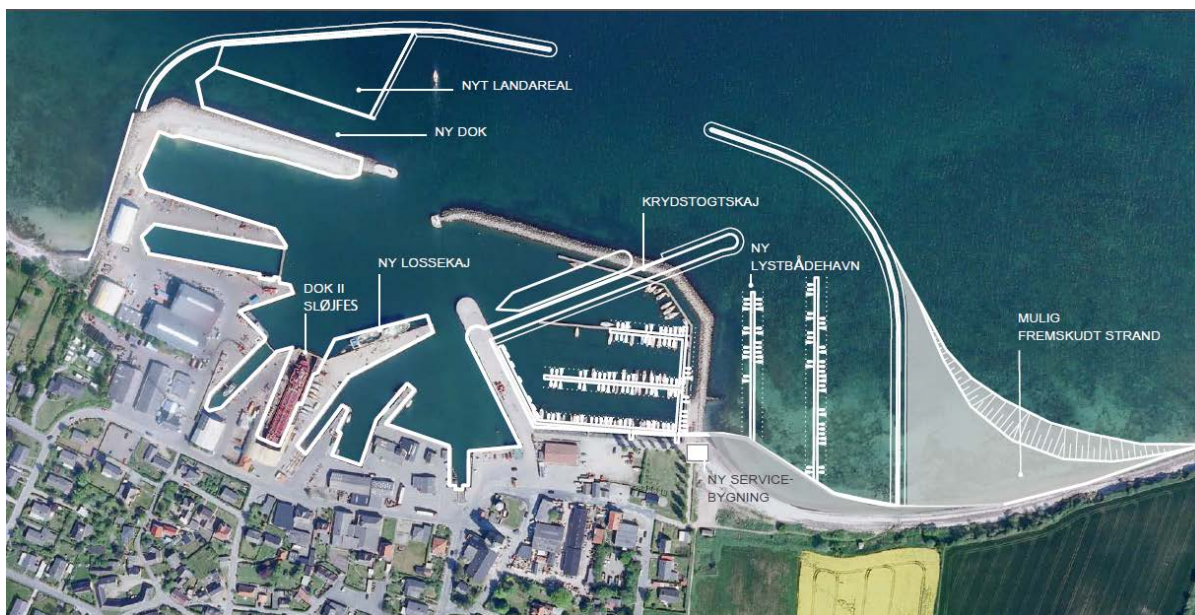
Søby Havn er en selvejende institution og Ærø's største erhvervshavn. Havnens værft, Søby Værft, er med sine ca. 100 ansatte en væsentlig aktør på havnen. Foruden værftet rummer havnen marine servicevirksomheder, fiskeri, en lystbådehavn (med plads til ca. 120 sejlbåde) og et færgeleje. Fra Søby Havn er der dagligt tre afgangene til henholdsvis Fåborg og Fynshavn, begge ruter besejles af samme færge.

Som led i udviklingen ønsker Søby Havn og Ærø Kommune at udvide havnen.

Havneudvidelsen indeholder fire hovedelementer:

- Skabe et nyt maritimt erhvervs- og industriområde, der bl.a. kan servicere skibe på op til 150 m.
- Udvidelse af lystbådehavnen, således at kapaciteten fordobles til ca. 280 både.
- Etablering af ny dybvandskaj til anløb af store træskibe samt krydstogtskibe.
- En opdatering af havnens laste og lossekaj, så den kan modtage større skibe.

Nedenstående billede viser den nuværende havn med en skitse, der angiver havnens udvidelsesplaner. Anlægsomkostningerne for hele udvidelsen er skønnet til ca. 170 - 180 mio. kr.

Havnens udvidelsesplaner indgår selvsagt både som en væsentlig aktivitet i forbindelse med at skabe nye erhvervsaktiviteter på selve havnen og på Ærø.

5 Økonomiske effekter af Søby Havn (oplandsanalyse)

Oplandsanalysen giver et billede af, arbejdspladser, produktionsværdi, indkomstkabelse og den skatteværdi erhvervsaktiviteterne på Søby Havn udgør.

Tabel 1 nedenfor viser, at 160 årsværk er direkte beskæftiget, og 83 årsværk er indirekte beskæftiget gennem aktiviteterne på Søby Havn. Den afledte effekt i forhold til husholdningerne er på 105 årsværk. Samlet beskæftigelsesmæssige effekt af Søby Havn kan dermed opgøres til nærværd 350 årsværk.

Tabel 1: Beskæftigelse i antal årsværk relateret til erhvervsaktiviteterne på Søby Havn

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte beskæftigelse	160		160
Indirekte	83		83
Inducerede		105	105
Total	243	105	348

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting.

Tabel 2 viser, at den samlede omsætning eller produktionsværdi fra erhvervsaktiviteterne på Søby Havn i 2012 var over 560 mio. kr. Dette tal dækker over en direkte værdi på 322 mio. kr., en indirekte værdi på 123 mio. kr. og en afledt værdi på 120 mio. kr.

Tabel 2: Produktionsværdi i mio. kr.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte	321,9		321,9
Indirekte	122,9		122,9
Inducerede		119,8	119,8
Total	444,8	119,8	564,6

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting.

Tabel 3 viser, at den samlede indkomstkabelse på havnen kan opgøres til ca. 80 mio. kr. i direkte indkomstkabelse og ca. 50 mio. kr. i indirekte indkomstkabelse. Den inducerede indkomstkabelse beregnes til ca. 62 mio. kr. Den samlede indkomstkabelse af erhvervsaktiviteterne på Søby Havn er dermed over 190 mio. kr. i 2012.

Tabel 3: Indkomstskabelse, bruttoværditilvækst i mio. kr.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte indkomst	79,6		79,6
Indirekte	49,7		49,7
Induceret		62,0	62,0
Total	129,3	62,0	191,3

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting.

Aktiviteterne på Søby Havn har også en væsentlig indflydelse på det kommunale beskatningsgrundlag. Tabel 4 viser, at der i 2012 blev skabt ca. 22 mio. kr. i direkte skatteindtægter fra erhvervsaktiviteterne på Søby Havn. Med de indirekte skattevirkninger på ca. 14 mio. kr. og de inducerede skattevirkninger på ca. 20 mio. kr. udgør den totale skattevirkning fra virksomhederne omkring Søby Havn over 55 mio. kr. i 2012.

Tabel 4: Skatter, mio. Kr.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte	21,9		21,9
Indirekte	14,2		14,2
Inducerede		19,9	19,9
Total	36,1	19,9	55,9

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting.

6 Virksomheder på havnen

Havnen i Søby er byens omdrejningspunkt. Søby Værft er den største virksomhed på havnen.

SØBY VÆRFT A/S www.shipyard.dk	Søby Værft er med sine ca. 100 ansatte Ærø's største private arbejdsplads. Værftet er dermed en meget væsentlig arbejdsplads for Søby og for hele Ærø. En udvidelse af havnen, inklusiv en forøget tilgang af nye ordrer på større skibe, er essentiel, hvis værftet skal forblive en stor og væsentlig aktør inden for værftsaktiviteter i denne del af landet. En udvidet kapacitet til at kunne servicere større skibe vil løfte Søby Værft op i et nyt kundesegment og dermed ind i en konkurrence med andre værfter end nuværende.

Søby Skibselektro udfører en stor del af sine aktiviteter for værftet.

	Søby Skibselektro leverer hovedsageligt elektrikerudgifter til de skibe, der serviceres af Søby Værft. Da der var en del mere færgeaktivitet fra Søby, havde Søby Skibselektro nogle aktiviteter uden for øen. Med den begrænsede færgetrafik fra Søby er disse aktiviteter mindsket en del. Søby Skibselektro ser store potentialer for øget omsætning ved en havneudvidelse. Det er samtidig vurderingen, at der de kommende år vil være forøget konkurrence på det maritime marked for elektronik.

Søby Havn besejles i dag med to ruter begge af Ærøfærgerne. Færgerne er dermed en vigtig adgang til Søby og anvendes flittigt af værftet og øens vognmænd.

	Ærøfærgerne er et kommunalt selskab der operere færgeruter til og fra øen. Færgerne fragter årligt ca. 600.000 passagerer og står også for en meget stor andel af transporten af gods på lastbiler til og fra øen. Fra Søby Havn besejles en rute med tre daglige afgang til Fynshav og tre daglige afgang til Fåborg. Ruten til Fynshav anvendes i stor stil af tyske turister i sommersæsonen samt til passagerer, der skal arbejde på værftet. Færgeruterne til og fra Søby sejles i dag af samme færge.

Øens grill og spisehus leverer rammerne, som mødested for besøgende, arbejdende og beboer i Søby. Spisehuset er dermed af stor betydning for havnens ansatte og er samtidig afhængig af havnens virksomheder.

	Øens grill og spisehus er det eneste spisested på Ærø, der har åbent hele året. Kunderne på Øens grill og spisehus er i stor udstrækning værftets kunder og medarbejdere, ventende færggæster og ikke mindst turister, der ankommer hovedsageligt gennem lystbådehavnen. En udvidelse af havnen vil både gennem øget aktivitet fra værftets ansatte samt øget turisme være væsentlig for spisestedets overlevelse i dens nuværende form.

En af øens vognmandsforretninger, der anvender færgeafgangene fra Søby Havn, er Vindeballe Vognmandsforretning.

Vindeballe Vognmandsforretning er afhængig af, at der er afgang til og fra Ærø gennem hovedsageligt Søby Havn. Vognmandsforretningen fragter sand, grus, korn og foderstoffer og kører erhvervsaffald fra Søby Værft til affaldssteder i Jylland. Vognmandsforretningen udfører også entreprenørarbejde på øen. Søby Havn aktiviteter er væsentlige for vognmandsforretningens virksomhed, og en øget erhvervsaktivitet på havnen og på Ærø vil selvsagt være til gavn for vognmandsforretningen.

7 Ærø og Søby i tal

I dette afsnit præsenteres nøgletal på væsentlige områder i erhvervsstrukturen på Ærø og Søby.

Tabel 5: Færgetransport til og fra Søby (Søby-Mommark (2008-2009)), Søby-Fynshav (2010-2011) og Søby-Fåborg (2008-2011)				
	2008	2009	2010	2011
Færgegods (tons)	62.000	61.000	67.000	75.000
Personer	138.000	134.000	134.000	143.000
Godsomsætning (tons)	71.000	67.000	73.000	84.000, 10.555

Kilde: Danmarks statistik

Tabel 5 viser, at godsudviklingen på færgeruterne til Søby Havn fra 2008 til 2011 har været inde i en positiv udvikling. Udviklingen i persontrafikken har været mere eller mindre stabil.

Tabel 6: Landinger fra fiskeriet i Søby og på Ærø					
Landinger Søby:	2008	2009	2010	2011	2012
Tons	224	193	280	458	377
Værdi (1.000 kr.)	3.325	1.928	2.330	4.364	3.740
Landinger Ærø i alt					
Tons	385	338	422	595	556
Værdi (1.000 kr.)	6.307	4.080	4.317	6.418	6.084

Der landes hovedsageligt fladfisk og torskefisk

Kilde: NaturErhvervstyrelsen.

Tabel 6 viser at landingerne af fisk til Søby Havn målt i mængde og værdi de seneste år har vist udsving. Søby Havn modtager ca. 65 – 75 procent af landingerne på Ærø. Fiskefartøjerne fra Søby har dog også væsentlige landinger i andre havne i forbindelse med sæsonfiskerier.

Tabel 7: Lystbådeanløb, godsomsætning for Søby Havn					
	2008	2009	2010	2011	2012
Anløb i lystbådehavnen	5.475	5.273	5.458	5.336	5.264

Kilde: Søby Havn

Tabel 7 viser, at antallet af lystbåde anløb er stabil omkring 5.400 stk. Hvilket indikerer at kapaciteten i lystbådehavnen på nuværende tidspunkt udnyttes.

8 Konklusion

På baggrund af oplandsanalysens resultater kan det konkluderes at Søby Havn, i forhold til lokalområdet i 2012, har en beskæftigelsesmæssig effekt på tæt ved 350 årsværk og samlet produktionsværdi på over 560 mio. kr. Dette skaber en bruttoværditilvækst på ca. 190 mio. kr. og en samlet skattevirkning på ca. 55 mio. kr. i oplandet.

Hovedparten af denne økonomiske effekt vurderes til at forblive på Ærø, da størstedelen af arbejdsstyrken der er forbundet med værdiskabelsen har bopæl eller fast ophold på øen.

Tabel 1: Beskæftigelse i antal årsværk.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte	160		160
Indirekte	83		83
Inducerede		105	105
Total	243	105	348

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting.

Tabel 2: Produktionsværdi i mio. kr.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte	321,9		321,9
Indirekte	122,9		122,9
Inducerede		119,8	119,8
Total	444,8	119,8	564,6

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting.

Tabel 3: Indkomstskabelse, bruttoværditilvækst i mio. kr.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte indkomst	79,6		79,6
Indirekte	49,7		49,7
Induceret		62,0	62,0
Total	129,3	62,0	191,3

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting.

Tabel 4: Skatter, mio. Kr.

	Havnens aktivitet	Husholdningers forbrug	Total
Direkte	21,9		21,9
Indirekte	14,2		14,2
Inducerede		19,9	19,9
Total	36,1	19,9	55,9

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting.

Bilag

Udvidelse af Søby Havn - effekt og erhvervsøkonomisk betydning

Scenarier

Udarbejdet for Søby Havn af GEMBA Seafood Consulting A/S.

6. maj 2013

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	3
2	Udvidelsen af Søby Havn	3
2.1	Virksomhedernes forventninger til havneudvidelsen	4
3	Samfundsøkonomisk konsekvensberegning	6
3.1	Forudsætninger og scenarier	7
3.2	Scenarier og deres effekt	9
3.3	Havneudvidelsen og potentielle synergieffekter	11

1 Indledning

Dette dokument er et bilag til "Oplandsanalyse - Effekt og erhvervsøkonomisk betydning for lokalsamfundet af Søby Havn". I hoveddokumentet beskrives den erhvervsøkonomiske betydning af havnens nuværende aktiviteter. Dette dokument beskriver scenarier for havnens udvikling frem mod 2020, beregnet i nutidsværdi, hvor effekterne fra den nye havn forventes fuldt indfaset.

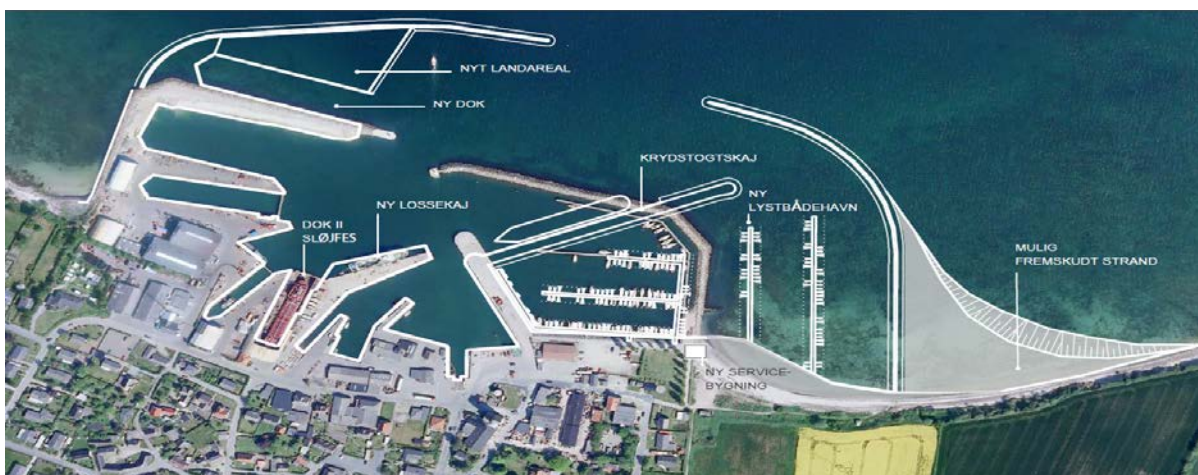
Grundlaget for scenarierne er udviklet i et samarbejde mellem Søby Havn og GEMBA Seafood Consulting A/S. Syddansk Universitet (SDU) ved Henning S. Jørgensen har bistået ved beregning af scenarierne.

2 Udvidelsen af Søby Havn

Omdrejningspunktet for scenarierne er en foreslået havneudvidelse, som indeholder fire hovedelementer:

- Skabe ny og mere plads i havnens vestlige del til værftet, hvor der ønskes opført en ny dok, der kan servicere skibe på op til 150 m.
- Udvidelse af lystbådehavnen, således at kapaciteten fordobles til ca. 280 både
- Etablering af ny dybvandskaj til anløb af store træskibe samt krydstogtskibe
- En opdatering af havnens laste og lossekaj, så den kan modtage større skibe

Nedenstående billede viser den nuværende havn med en skitse, der angiver havnens udvidelsesplaner. Den udbyggede havn omkranses af nye ydermoler.

Anlægsomkostningerne for hele udvidelsen vurderes til ca. 170 - 180 mio. kr. og anlægsperioden forventes til ca. to år.

2.1 Virksomhedernes forventninger til havneudvidelsen

For nærmere at identificere forventningerne og holdningerne til den foreslåede havneudvidelse er de virksomheder, der er en del af den eksisterende havnestruktur blevet spurgt om, hvordan de ser udviklingen.

Virksomhederne er blevet bedt om, at tage stilling til havneudvidelsen ud fra et "virksomhedsperspektiv" og ud fra et "ærøsk perspektiv". I alt 16 virksomheder har deltaget. Derudover er der i forbindelse med oplandsanalysen gennemført en del interview med virksomhederne, som også har medvirket til at identificere holdningerne til udvidelsen.

Tabel 1 præsenterer virksomhedernes forventning til omsætning og antal ansatte i tre niveauer: reduceret, uændret eller øget.

Tabel 1: Virksomhedernes forventning til fremtidig udvikling af omsætning og antal ansatte – med og uden havneudvidelsen.

	Omsætning		Antal ansatte	
	Med udvidelse	Uden udvidelse	Med udvidelse	Uden udvidelse
Reduceret	1	8	1	6
Uændret	4	7	7	9
Øget	11	1	8	1
Total	16	16	16	16

Kilde: GEMBA Seafood Consulting A/S

Det fremgår af tabel 1, at der blandt virksomhederne er en forventning om en øget omsætning og stigning i antal ansatte, hvis havnen udvides. Ud af de 16 virksomheder forventede 11 virksomheder en stigning i omsætning, og 8 virksomheder forventede flere ansatte.

Tilsvarende hvis havnen ikke blev udvidet forventede 15 ud af de 16 virksomheder uændrede eller reducerede antal ansatte og omsætning. Undersøgelsen viser, fra et virksomhedsperspektiv, at udvidelsen af havnen forventes at give forøget omsætning og ansatte i de havnerelaterede virksomheder ved Søby Havn.

For at give et bredere perspektiv af forventninger blev virksomhederne også bedt om at vurdere en række udsagn vedrørende betydningen og effekten af havneudvidelsen. I denne del af analysen skulle der tages et mere "ærøsk perspektiv" på den foreslåede udvidelse af havnen.

Hver virksomhed skulle tage stilling til en række udsagn vedrørende udvidelsen. Udsagnene skulle rangeres på en skala fra 1 - 5, hvor 1 er meget enig, og 5 er ikke enig.

Tabel 2 viser virksomhedernes svar ud fra et mere "ærøsk perspektiv".

Tabel 2: Virksomhedernes holdninger til en række udsagn i forbindelse med havneudvidelsen.

Udsagn	1 (meget enig)	2	3	4	5 (ikke enig)	Total
Havneudvidelsen vil have stor betydning for hele øens erhvervsliv	13	2	0	1	0	16
Havneudvidelsen vil have stor betydning for udviklingen af Søbys erhvervsliv	16	0	0	0	0	16
Ærø vil miste arbejdspladser i fremtiden, hvis havnen ikke udvides?	13	1	2	0	0	16
Min virksomhed vil stadig være beliggende på Søby Havn om 5 år, selvom havneudvidelsen ikke gennemføres	6	2	7	1	0	16
Havneudvidelsen vil have stor betydning for antallet af turister, der kommer til øen	10	1	4	1	0	16

Kilde: GEMBA Seafood Consulting A/S

Tabel 2 viser at der blandt virksomhederne er enighed om, at udvidelsen vil have stor betydning for hele øens erhvervsliv. De adspurgte peger også på, at udvidelsen vil have særlig stor betydning for Søbys erhvervsliv, mens enkelte mener, at resten af øen ikke vil bemærke udvidelsen i stort omfang.

Der er dog en bred enighed om, at Ærø i fremtiden vil miste arbejdspladser, hvis havnen ikke udvides. Såfremt havneudvidelsen ikke gennemføres forventer 6 af de 16 virksomheder fortsat at være beliggende på Søby Havn om 5 år, mens 7 af virksomhederne giver udtryk for at være neutrale i forhold til et fremtidigt tilhørsforhold til Søby Havn.

Som det fremgår af tabel 2, mener hovedparten af virksomhederne, at havneudvidelsen vil have stor betydning for antallet af turister, der kommer til øen. Enkelte er dog mindre optimistiske og har bl.a. mindre tillid til, hvorvidt krydstogtskajen vil have en effekt i forhold til at tiltrække krydstogter.

Overordnet viser undersøgelsen, at der er store forventninger til betydningen af en havneudvidelse blandt virksomhederne på Søby Havn ud fra både et virksomhedsperspektiv og fra et ærøsk perspektiv. Dermed er der blandt virksomhederne en samlet forståelse og opfattelse af rationalet bag en udvidelse af havnen, som er med til at danne og underbygge grundlaget for de scenarier, der opstilles og beregnes for udviklingen på Søby Havn frem mod 2020.

3 Samfundsøkonomisk konsekvensberegning

Virksomhedsudvidelser medfører som regel øget aktivitet hos følgeerhverv og underleverandører. Omfanget af disse aktiviteter varierer blandt forskellige brancher. Traditionelt er der mange følgeerhverv og underleverandører knyttet til havnerelaterede virksomheder og udviklingen af disse.

Herunder er i særdeleshed forbundet en øget aktivitet i forbindelse med værftsaktiviteter, der i høj grad anvender underleverandører fra mange forskellige brancher. Dette betyder, at når et værft udvider sine aktiviteter, vil der blive skabt en betydelig øget aktivitet hos følgeerhverv og underleverandører.

En forøget aktivitet i havnens virksomheder vil altså have en direkte effekt i form af flere ansatte og en indirekte effekt ved en stigning i antal ansatte blandt havnevirksomhedernes følgeerhverv og underleverandører. Både ved skabelse af direkte og indirekte arbejdspladser vil disse nye job være med til, gennem øget handel i lokale forretninger mv., at skabe øget omsætning i havnens opland og dermed på Ærø.

En stigning af de direkte ansatte vil betyde, at der skabes nye arbejdspladser på Ærø (Ærø Kommune), idet langt de fleste af disse vil bosætte sig på øen. I forhold til den indirekte beskæftigelse er det sværere at vurdere, hvor mange af disse arbejdspladser der vil blive placeret på Ærø. Det vurderes dog, at en del indirekte aktivitet vil være bunden til Ærø Kommune, specielt i den situation at havneudvidelsen vil betyde at en række aktiviteter knyttet til eksempelvis Søby Værft vil få mere permanent karakter.

Ved at opstille to scenarier og anvende resultaterne samt metoden fra den netop gennemførte oplandsanalyse vurderes effekten af en havneudvidelse frem mod 2020.

Som nævnt ovenfor arbejdes der med nutidsværdi i modellen, hvilket betyder, at omsætninger og værdiskabelse beregnes i 2012-kroner. Dermed er der ikke taget højde for inflation og lønreguleringer frem mod 2020 i den anvendte beregningsmodel.

For at give scenarieopbygning en ekstra dimension arbejdes der også med et tredje scenarie, hvor havnen ikke udvides som forventet.

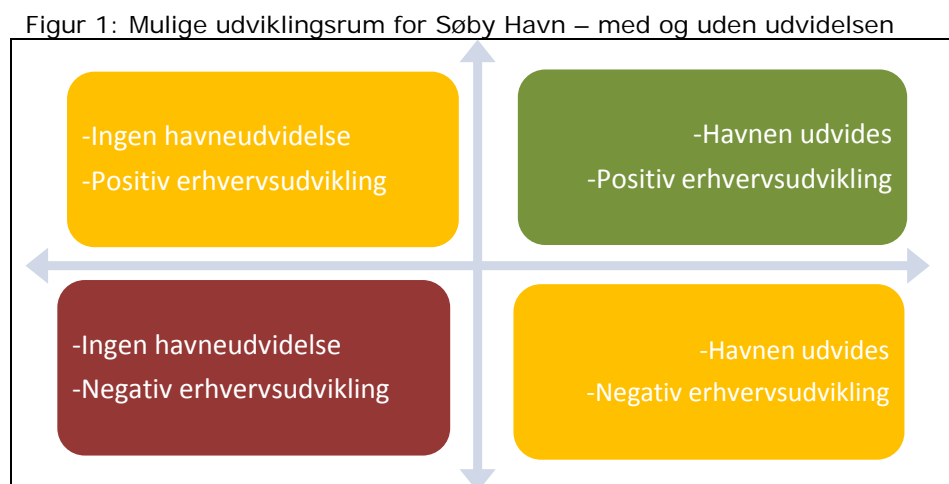
3.1 Forudsætninger og scenarier

I scenarie modellen arbejdes der med to udfaldsmuligheder – en udvidelse eller ingen udvidelse af havnen. Dermed tages ikke nogen mellemløsninger i betragtning (eksempelvis en mindre havneudvidelse).

Det er på tilsvarende måde vigtigt at være opmærksom på, at uanset om havnen udvides eller ej, kan erhvervsaktiviteterne omkring havnen samlet set udvikle sig enten i en positiv eller en negativ retning. Det vil sige, at scenarie modellen (havnen og dens virksomheder), set som et samlet hele, vil kunne have følgende forløb:

- Havnen **udvides**: Der sker en **positiv, negativ** eller **neutral** erhvervsudvikling
- Havnen udvides **ikke**: Der sker en **positiv, negativ** eller **neutral** erhvervsudvikling

Udfaldsrummene er illustreret i figur 1.

Fra et samfundsmæssigt synspunkt vil en udvikling mod de to øverste kvadranter være den mest hensigtsmæssige, uanset om der gennemføres en havneudvidelse eller ej. Tilsvarende vil udviklingen mod de to nederste kvadranter være u hensigtsmæssige og uønskede fra et samfundsmæssigt synspunkt.

Udviklingen og beregningen af scenarierne tager deres afsæt i de overvejelser, som Søby Havn har gjort i forbindelse med udvidelsesplanerne for havnen.

Søby Havns overvejelser bygger blandt andet på indsigt og kendskab til det marked, som vil åbne sig for Søby Værft ved en udvidelse (nyt kundesegment med større skibe).

Udfaldsrummene for Søby Havn definerer dermed de scenarier, der opstilles.

Scenarie grundlag:

- *Med adgang til en ny og større dok og nyt landareal vil Søby Værft kunne servicere skibe på op til 150 m. og dermed bevæge sig ind på et nyt marked og i konkurrence med andre værfter end de nuværende. Det betyder, at for at indfri forventninger til antal ansatte og omsætning, der opstilles i fuldskalascenariet, skal den nye doks kapacitet udnyttes fuldt ud.*
- *En ny og større dok vil også kunne anvendes til mindre skibe. Dette betyder dog, at kapaciteten ikke udnyttes optimalt, og at fordelene vil ikke indtræde i det fulde omfang. En øget dokkapacitet vil dog give en større fleksibilitet, og der vil kunne rykkes rundt på skibene, således at værftets samlede kapacitet udnyttes mere optimalt end nu.*
- *Udnyttes kapaciteten ikke, og serviceres der ikke større skibe med større omsætning på værftet, vil arbejdspladser og omsætning ikke stige som forventet.*

1. **Fuldskalascenarie:** Havnen udvides som planlagt og, i effektvurderingerne tages der udgangspunkt i tal udarbejdet af Søby Havn/Søby Værft for fremtidig beskæftigelse og omsætning på havn/værft. Samt en positiv udvikling i de nuværende øvrige aktiviteter på havnen.
2. **Halvskalascenarie:** Havnen udvides, men den forventede udvikling for beskæftigelse og omsætning indtræder kun i det halve omfang på havn/værft. Samt en fastholdelse af de nuværende øvrige aktiviteter på havnen.
3. **Nulskalascenarie:** Havnen forbliver i sin nuværende form og udvides ikke. Der vil være en trend imod færre ansatte samt en nogenlunde stabil omsætning på værftet, men forøget omsætning pr. ansat. Tilsvarende tendens i de øvrige aktiviteter på havnen.

Med anvendelse af metoden brugt i oplandsanalyse (multiplikatormodel) samt de beskrevne forløb danner grundlag for vurderingen af den samfundsmæssige effekt af udvidelsen. Der arbejdes med et forløb frem mod 2020, hvor der forventes fuld indlejring af effekter fra udvidelsen.

3.2 Scenarier og deres effekt

I tabel 3 er effekten på beskæftigelsen af de tre scenarier samt resultaterne af oplandsanalysen (Basis, baseret på 2012 tal) medtaget.

Ved en indfasning på fuldsalaniveau af havneudvidelsen vil der i forhold til i dag skabes yderligere 90 arbejdspladser på havnen, samlet vil det bidrage med yderligere 231 arbejdspladser i havnens opland.

Gennemføres det, der svarer til halvskalascenariet, vil der ifølge beregningerne kunne skabes 44 direkte nye arbejdspladser på havnen og samlet set 96 nye arbejdspladser på havn og i opland.

Udvides havnen ikke og følges den hidtidige udvikling med nedgang i antal ansatte og en mere eller mindre stabil omsætning, vil nulskalascenariet betyde en tilbagegang på ca. 80 arbejdspladser på havnen og i havnens opland.

Tabel 3: Beskæftigelse i antal årsværk relateret til erhvervsaktiviteterne på Søby Havn i 2020 med udgangspunkt i oplandsanalyse 2012 (Basis) og de tre scenarier (Fuldskala, Halvskala og Nulskala).

	Basis	Fuld	Halv	Nul
Direkte	160	250	204	124
Indirekte	83	146	106	64
Inducerede (husholdningsforbrug)	105	183	134	81
Total	348	579	444	269

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting

Tabel 4 viser udviklingen i produktionsværdien. Ved et fuldskalascenarie øges værdien med ca. 400 mio. kr. Halvskalascenariet vil skabe en øget produktionsværdi på ca 90 mio. kr. I nulskalascenariet fastholdes produktionsværdien på niveau med basisberegningen.

Tabel 4: Produktionsværdi i mio. kr. relateret til erhvervsaktiviteterne på Søby Havn i 2020 med udgangspunkt i oplandsanalyse 2012 (Basis) og de tre scenarier (Fuldskala, Halvskala og Nulskala).

	Basis	Fuld	Halv	Nul
Direkte	322	537	342	322
Indirekte	123	217	213	123
Inducerede (husholdningsforbrug)	110	208	150	110
Total	565	962	655	565

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting

Tabel 5 viser at indkomstskabelsen ved fuldskalascenariet vil kunne øges med 122 mio. kr., mens halvskalascenariet vil skabe yderligere 46 mio. kr. i indkomstskabelse.

Tabel 5: Indkomstskabelsen (Bruttoværditilvækst) i mio. kr. relateret til erhvervsaktiviteterne på Søby Havn i 2020 med udgangspunkt i oplandsanalyse 2012 (Basis) og de tre scenarier (Fuldskala, Halvskala og Nulskala).

	Basis	Fuld	Halv	Nul
Direkte	80	119	100	80
Indirekte	50	88	61	50
Inducerede (husholdningsforbrug)	62	107	77	62
Total	192	314	238	192

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting

Af tabel 6 fremgår at de offentlige indægter, i form af skatter, øges ved fuldskalascenariet fra nuværende 56 mio. kr. til 91 mio. kr. i 2020 svarende til en stigning på 35 mio. kr. pr. år. Halvskalascenariet skaber en øget skatteindtægt på 13 mio. kr.

Tabel 6: Skatter i mio. kr. relateret til erhvervsaktiviteterne på Søby Havn i 2020 med udgangspunkt i oplandsanalyse 2012 (Basis) og de tre scenarier (Fuldskala, Halvskala og Nulskala).

	Basis	Fuld	Halv	Nul
Direkte	22	32	30	22
Indirekte	14	25	17	14
Inducerede (husholdningsforbrug)	20	34	22	20
Total	56	91	69	56

Kilde: SDU/GEMBA Seafood Consulting

Ved Fuldskalascenariet hvor alle forventede effekter af en havneudvidelse indtræder, vil der i 2020 skabes ca. 230 nye arbejdspladser relateret til havnen (direkte, indirekte og induceret). Det vil i 2020 løfte den beskæftigelsesmæssige effekt fra Søby Havn med over 60 % i forhold til 2012-niveau.

Ved Halvskalascenariet vil der skabes ca. 100 nye arbejdspladser (direkte, indirekte og induceret) svarende til et løft på ca. 30 % i 2020 i forhold til 2012-niveau.

Ved Nulskalascenariet hvor der sker en løbende effektivisering af arbejdskraften samt øget omsætning pr. arbejdsplads, vil et uændret omsætnings- og aktivitetsniveau – betyde en reduktion i det samlede antal af arbejdspladser med 80.

3.3 Havneudvidelsen og potentielle synergieffekter

En havneudvidelse som den i Søby Havn vil få indflydelse på Ærøs erhvervsliv og aktivitetsniveau generelt.

Havneudvidelsen vil dermed kunne åbne op for nye aktiviteter på andre erhvervsområder herunder udnyttelse af, at der opnås en form for kritisk masse, der giver danner grundlag for at andre virksomheder etablerer sig på Ærø. Eksempelvis vil det være oplagt at skibstømre og skibsmaler virksomheder etabler sig fast på øen som følge af forøget aktivitet på havnen.

Et andet oplagt område er turisme, herunder lystsejllads, hvor der er stor efterspørgsel på liggepladser og besøgspladser for sejlbåde i det Sydfynske Øhav. På nuværende tidspunkt er kapaciteten opbrugt og en fordobling af kapaciteten i lystbådehavnen, vil hurtigt kunne udnyttes, og potentialet kan her indfries. Dette vil igen skabe en effekt i forhold til øvrige virksomheder på øen.

Væsentlige definitioner i analysen:

Nedenstående er en kort gennemgang af de væsentlige definitioner i analysen:

Direkte aktivitet: Den direkte aktivitet er den aktivitet, som foregår i virksomheder, som er afhængige af havnen, enten fordi de er lokaliserede på havnens areal eller har væsentlig trafik ind eller ud af havnen f.eks. i forbindelse med råvareanskaffelse eller afsætning. Disse virksomheder er omfattet af en liste, der danner udgangspunkt for analysen.

Indirekte aktivitet: Når tal for de direkte havnerelaterede aktiviteter er tilgængelige, beregnes der tal for det træk på øvrige produktionssektorer, som man kan forvente i regionen dvs. den indirekte aktivitetsvirkning. Denne virkning omfatter dels den aktivitet, der skabes ved leverancer til de virksomheder, der indgår i de direkte havnerelaterede aktiviteter dels ved yderligere aktiviteter i den lokale og regionale økonomi, hvor leverandører og underleverandører involveres. Der er taget hensyn til, at ikke alt kan leveres fra regionen. Det afhænger f.eks. af regionens størrelse og erhvervsstruktur om den kan levere indenfor de erhverv, der typisk er leverandør til havnene. Dette er der taget hensyn til ved beregningen.

Induceret aktivitet: Ud over de indirekte virkninger af havnens aktiviteter beregnes såkaldt inducerede virkninger. Disse virkninger er udskilt i en søjle for sig selv i tabellerne. Ved beregningen af disse virkninger forudsættes en del af den indkomst, som skabes ved den direkte og indirekte aktivitet anvendt til forbrug. Når denne forbrugsefterspørgsel retter sig mod regionalt produceret konsumentvarer skabes yderligere aktivitet som igen bevirker, at der skabes indkomst, som så anvendes til forbrug etc. Resultatet af denne proces kan beregnes og er her anført under inducerede virkninger for de fire målvariable.